

บทที่ ๘

กรอบแนวคิดในการวิจัย

๘.๑ บทนำ

ในบทที่ ๗ ได้กล่าวถึงการกำหนดความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัยได้เป็น ๓ ลักษณะ (แบบไม่สมมาตร แบบสมมาตร และความสัมพันธ์แบบตอบโต้) โดยรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะเป็นลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งเอาไว้เป็นสำคัญ ซึ่งเราสามารถเป็นกรอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ดังนั้น การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นขั้นตอนของการนำเอาตัวแปรและประเด็นที่ต้องการทำวิจัยมาเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในรูปของคำบรรยาย แบบจำลอง แผนภาพหรือแบบผสม เป็นต้น ซึ่งจะนำมาแสดงตามลำดับดังนี้

๘.๒ ความหมายของกรอบแนวคิดในการวิจัย

พัชรา สีนลอยมา ได้ให้ความหมายว่า **กรอบแนวคิดการวิจัย** หมายถึง กรอบของการวิจัยในด้านเนื้อหาสาระ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร และการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องมีกรอบพื้นฐานทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษาและมโนภาพ (concept) ในเรื่องนั้น แล้วนำมาประมวลเป็นกรอบในการกำหนดตัวแปรและรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในลักษณะของกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนาเป็นแบบจำลองในการวิจัยต่อไป^๑

วิเชียร ประเสริฐ ได้ให้ความหมายไว้ว่า **กรอบแนวคิดในการวิจัย** หมายถึง แนวความคิดของผู้วิจัยเกี่ยวกับเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้เป็นข้อสมมติฐานในการวิจัยแต่ละครั้ง ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กรอบแนวคิดในการวิจัย แตกต่างจากขอบเขตของการวิจัย เพราะขอบเขตการวิจัย หมายถึงประเด็นต่างๆ ผู้ที่จะทำการวิจัยต้องการศึกษา รวมทั้งขอบข่ายของประชากรที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา^๒

^๑ พัชรา สีนลอยมา, รศ.พ.ต.อ.(หญิง) ดร. เอกสารประกอบการสอนวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางนิติศาสตร์, (มหาวิทยาลัยศิลปากร: คณะวิทยาศาสตร์ สาขานิติวิทยาศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

^๒ วิเชียร ประเสริฐ และบัณฑิต บุญสนอง, ระเบียบวิธีวิจัย, (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๘.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล ได้ให้ความหมายว่า กรอบแนวคิดการวิจัย หมายถึง แนวคิดหรือรูปแบบจำลองที่ได้สร้างและพัฒนาใช้ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนั้นๆ โดยมีแนวคิด หลักการ ทฤษฎี กฎ หรือ ผลการวิจัย ฯลฯ เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำไปศึกษาและใช้ตรวจสอบข้อมูลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร^๓

สัญญา เคนาภูมิ ได้ให้ความหมายไว้ว่า กรอบแนวคิดการวิจัย หมายถึง กรอบเชิงทฤษฎีที่ลดรูปลงมาใช้สำหรับการวิจัยเรื่องนั้นๆ แสดงให้เห็นถึงปัจจัยหรือความสัมพันธ์ของปัจจัยหรือตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรือปรากฏการณ์ที่นักวิจัยต้องการศึกษาหรือภาพพจน์ในการวิจัย กรอบคิดการวิจัยอาจเขียนในรูปภาพจำลอง รูปแบบเชิงพรรณนา โดยทั่วไปการนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยมักนำเสนอไว้ท้ายบทที่ ๒ ของรายงานการวิจัย เนื่องจากเป็นความเหมาะสมที่จะนำเสนอภายหลังจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยจะต้องมีกรอบพื้นฐานทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษาหรือมโนภาพ ในเรื่องนั้นแล้วนำมาประมวลเป็นกรอบรูปแบบความสัมพันธ์ต่างๆ เป็นแบบจำลองในการวิจัยต่อไป^๔

ดังนั้น ผู้เขียนจึงพอสรุปความได้ว่า กรอบแนวคิดการวิจัย หมายถึง กรอบแนวทางสำหรับนักวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย โดยแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรต้น (เหตุ) กับตัวแปรผล ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับหัวข้อ และขอบเขตในการวิจัยด้วย

๘.๓ ลักษณะของกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นผลสรุปจากการศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อปัญหาการวิจัย ซึ่งผู้เสนอเค้าโครงสรุปเป็นแนวคิดของตนเองสำหรับการดำเนินการวิจัยของตน โดยทั่วไปก่อนการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยจำเป็นต้อง

^๓ สมชาย วรกิจเกษมสกุล, ผศ.ดร., ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี), [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.udru.ac.th/website/index.php/2011-12-01-03-25-36/685-2011-12-01-03-24-27.html>, [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗].

^๔ สัญญา เคนาภูมิ, ผศ.ดร., “รูปแบบการเขียนกรอบแนวคิดการวิจัยทางการบริหารจัดการ”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗).

ศึกษา ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มากพอว่ามีใครเคยทำวิจัยเรื่องทำนองนี้มาบ้าง เขาทำอย่างไรและข้อค้นพบของการวิจัยมีอะไรบ้างแล้วนำมาประกอบการวางแผนการวิจัยของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดกรอบในเชิงเนื้อหาสาระซึ่งประกอบด้วยตัวแปรและการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสำหรับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) กรอบแนวคิดในการวิจัยอาจมีแต่การระบุเฉพาะตัวแปรว่ามีตัวแปรอะไรที่จะนำมาศึกษา กรอบแนวคิดดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนขอบเขตทางด้านเนื้อหาของการวิจัย ส่วนการวิจัยประเภทอธิบาย (Explanatory Research) กรอบแนวคิดของการวิจัยมีการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วย

กรอบแนวคิดคือการประมวลความคิดรวบยอดของงานวิจัยว่างานวิจัยที่กำลังทำอยู่นี้ มีตัวแปรอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาเป็นอย่างไร อะไรเป็นตัวแปรอิสระ อะไรเป็นตัวแปรตาม

๘.๔ ความสำคัญของการกรอบแนวคิดในการวิจัย

๑. กรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นกรอบมโนทัศน์ของนักวิจัยที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการทำการวิจัย

๒. กรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นแผนที่จะทำให้ผู้วิจัยเดินตามทางที่กำหนดไว้ ซึ่งรูปแบบของการกำหนดกรอบความคิดการวิจัยมีหลายอย่างขึ้นอยู่กับปัญหาหรือคำถามการวิจัย

๓. กรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

๘.๕ การนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย

การนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

๑. การเขียนบรรยาย เป็นการพรรณนาด้วยประโยคข้อความต่อเนื่องเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ๒ ชุด คือ ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรเหตุ กับตัวแปรตามหรือตัวแปรผลแต่ในการวิจัยบางประเภท เช่น การวิจัยเชิงสำรวจไม่มีการกำหนด ว่าตัวแปรใดเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม การบรรยายจึงเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาชุดนั้น

๒. การเขียนแบบจำลองหรือสัญลักษณ์และสมการ เป็นการนำเสนอด้วยสมการทางคณิตศาสตร์เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ๒ ชุดได้ชัดเจนและช่วยให้สามารถเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

๓. การเขียนแผนภาพ เป็นการนำเสนอด้วยแผนภาพจากการกลั่นกรองความเข้าใจของผู้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาของผู้วิจัยได้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้อื่นที่อ่านเรื่องนี้เพียงแต่เห็นแผนภาพแล้วเข้าใจผู้วิจัยควรนำเสนอเฉพาะตัวแปรหลัก ไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดของตัวแปรในแผนภาพ

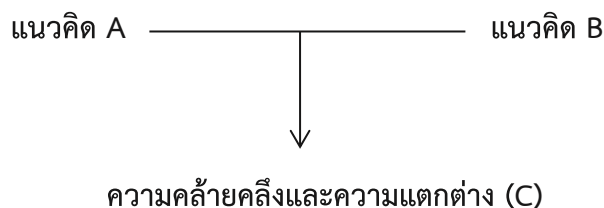
๔. การเขียนแบบผสมผสาน เป็นการนำเสนอผสมกันทั้ง ๓ แบบหรือ ผสมกัน ๒ แบบที่กล่าวมาข้างต้นงานวิจัยบางประเภทไม่จำเป็นต้องนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามงานวิจัยประเภทนี้ต้องการจัดกลุ่มหรือจัดโครงสร้างของตัวแปร เช่นงานวิจัยที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factors analysis) หรืองานวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นต้น

๘.๖ ประเภทของกรอบแนวคิดในการวิจัย

สำหรับประเภทของกรอบแนวคิดในการวิจัยนั้น ยังไม่มีผู้แบ่งประเภทของกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้อย่างชัดเจน ผู้เขียนจึงได้นำเสนอสรุปไว้ในรูปแบบการเขียนแผนภาพนำเสนอ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้ตามประเภทของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

๑. กรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพมี ๒ ลักษณะ ได้แก่ การวิจัยคุณภาพเชิงประวัติศาสตร์ และการวิจัยคุณภาพเชิงศึกษาปรากฏการณ์ในปัจจุบัน โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถเขียนกรอบแนวคิดทางการวิจัยอยู่บนฐานของกรอบแนวคิดเชิงระบบ (System Model) ออกมาได้ ๕ ประเภทย่อย ดังต่อไปนี้

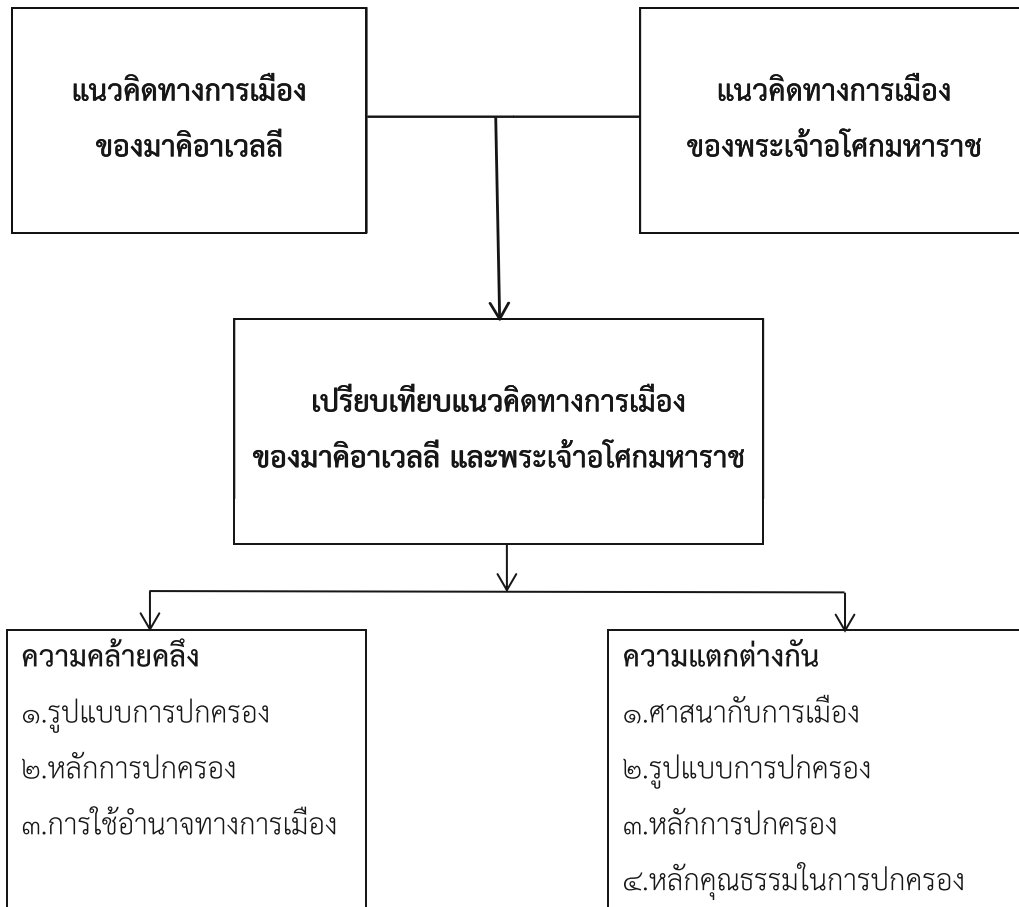
๑.๑) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบศึกษาเชิงเปรียบเทียบ เป็นการศึกษเปรียบเทียบระหว่างแนวคิดหนึ่ง (A) กับอีกแนวคิดหนึ่ง (B) เพื่อหาความคล้ายคลึงและความแตกต่าง (C) สามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ยกตัวอย่างเช่น

หัวข้อการวิจัย เรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลีกับพระเจ้าอโศกมหาราช”^๕

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ ๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบศึกษาเชิงเปรียบเทียบ

^๕ พันเพ็ชร พิทยาพละ, “ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลีกับพระเจ้าอโศกมหาราช” สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓)

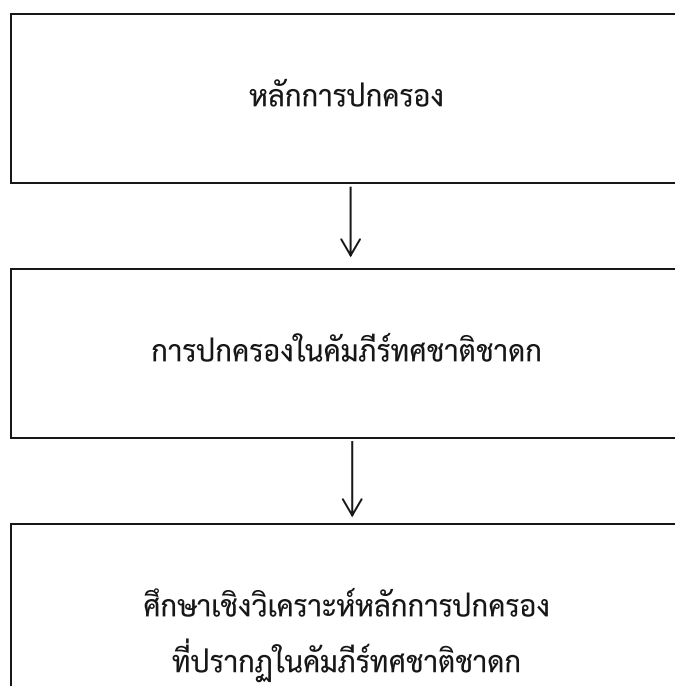
๑.๒) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบศึกษาเชิงวิเคราะห์ เป็นการศึกษาวเคราะห์โดยนำหลักการหรือทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน (A) นำเป็นแกนหลักเพื่อนำไปวิเคราะห์หลักการหรือแนวคิดที่ยังไม่ปรากฏ (B) ผลที่ได้จากการวิเคราะห์นั้น จะถูกนำมาแสดงเป็นผลการวิเคราะห์ (C) สามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

หลักการหรือทฤษฎี (A) —→ หลักการหรือแนวคิด (B) = ผลการวิเคราะห์ (C)

ยกตัวอย่างเช่น

หัวข้อการวิจัย เรื่อง “ศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก” ผู้วิจัยอาจสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยการศึกษาเกี่ยวกับหลักการปกครองโดยทั่วไป และหลักการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา และทำการศึกษาต่อไปว่า ในคัมภีร์ทศชาติชาดกมีลักษณะการปกครองเป็นอย่างไร จากนั้นจึงนำเอาหลักการปกครองนั้น มาวิเคราะห์ว่า หลักการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดกนั้น เป็นเช่นไร เมื่อนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ ๑๑ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบศึกษาเชิงวิเคราะห์

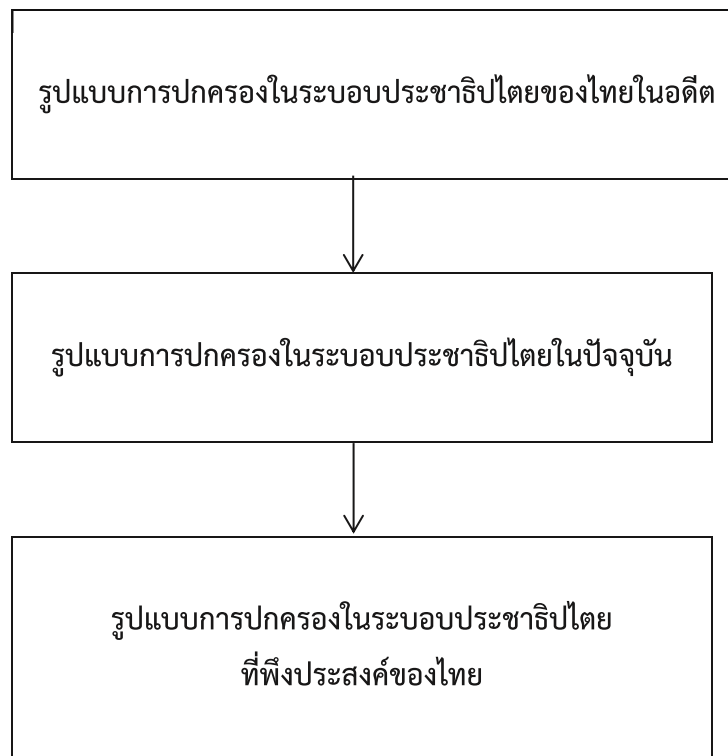
๑.๓) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบห้วงเวลาหรือเชิงแนวโน้ม เป็น การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบหรือวิธีการที่เกิดขึ้นอยู่ในอดีต (A) โดยทำการศึกษาจากเอกสาร เชิงประวัติศาสตร์ และทำการศึกษารูปแบบหรือวิธีการที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน (B) โดย ทำการศึกษาเชิงเอกสารและสัมภาษณ์ผู้รู้หลัก และทำการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มของรูปแบบที่ จะเกิดขึ้นในอนาคต (C) โดยทำการสัมภาษณ์ผู้รู้หลักและสนทนากลุ่ม สามารถนำมาเขียน เป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

รูปแบบหรือวิธีการในอดีต (A) → รูปแบบหรือวิธีการปัจจุบัน (B) → แนวโน้มของ
รูปแบบในอนาคต (C)

ยกตัวอย่างเช่น

หัวข้อการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่พึงประสงค์
ของไทย”

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ ๑๒ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบห้วงเวลาหรือเชิงแนวโน้ม

๑.๔) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเชิงขยาย เป็นการศึกษแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน (A) โดยทำการศึกษาจากเอกสาร และทำการศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ปรากฏอยู่ปัจจุบัน (B) โดยทำการศึกษาสภาพจริงของพื้นที่หรือทำการสัมภาษณ์ผู้รู้เพื่อทราบข้อเท็จจริงในปัจจุบัน และทำการวิเคราะห์หารูปแบบหรือแนวทางที่เหมาะสม (C) โดยทำการสัมภาษณ์ผู้รู้หลักและสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน สามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

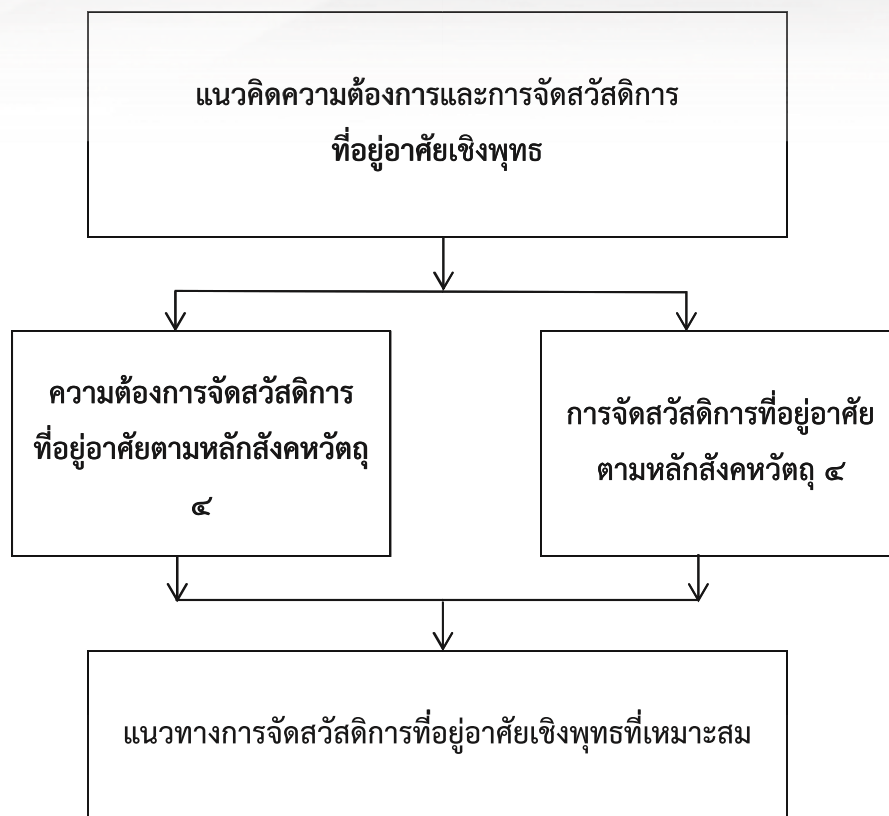
แนวคิดที่ยอมรับในปัจจุบัน (A) → แนวทางปฏิบัติที่ปรากฏอยู่ปัจจุบัน (B) → รูปแบบที่เหมาะสม (C)

ยกตัวอย่างเช่น

หัวข้อการวิจัย เรื่อง “ความต้องการและการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยเชิงพุทธ : กรณีศึกษาชุมชนริมทางรถไฟในเขตเทศบาลนครขอนแก่น”^๖

^๖ นิติศักดิ์ นาราชภูร, “ความต้องการและการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยเชิงพุทธ : กรณีศึกษาชุมชนริมทางรถไฟในเขตเทศบาลนครขอนแก่น” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

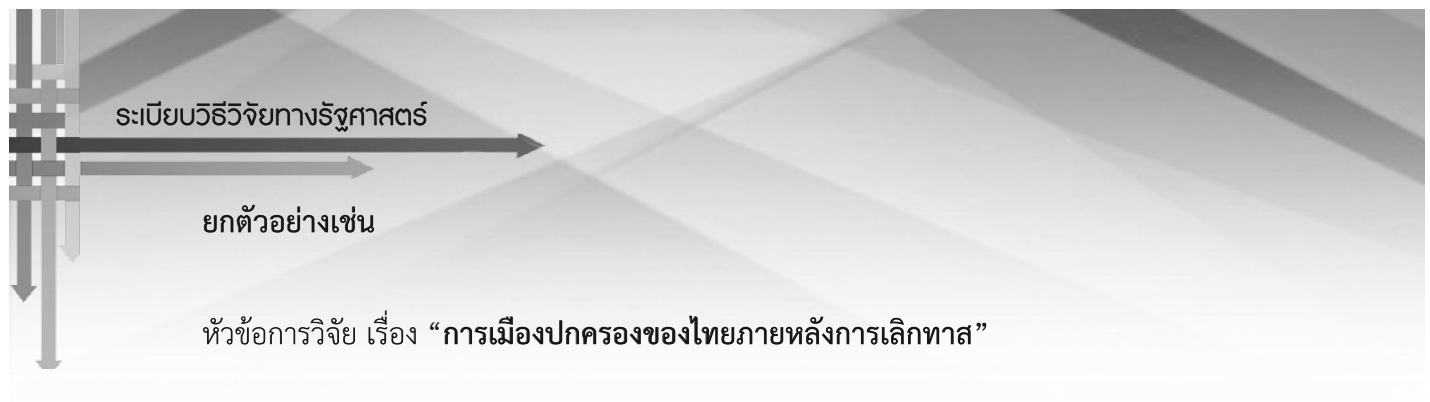
กรอบแนวคิดการวิจัย

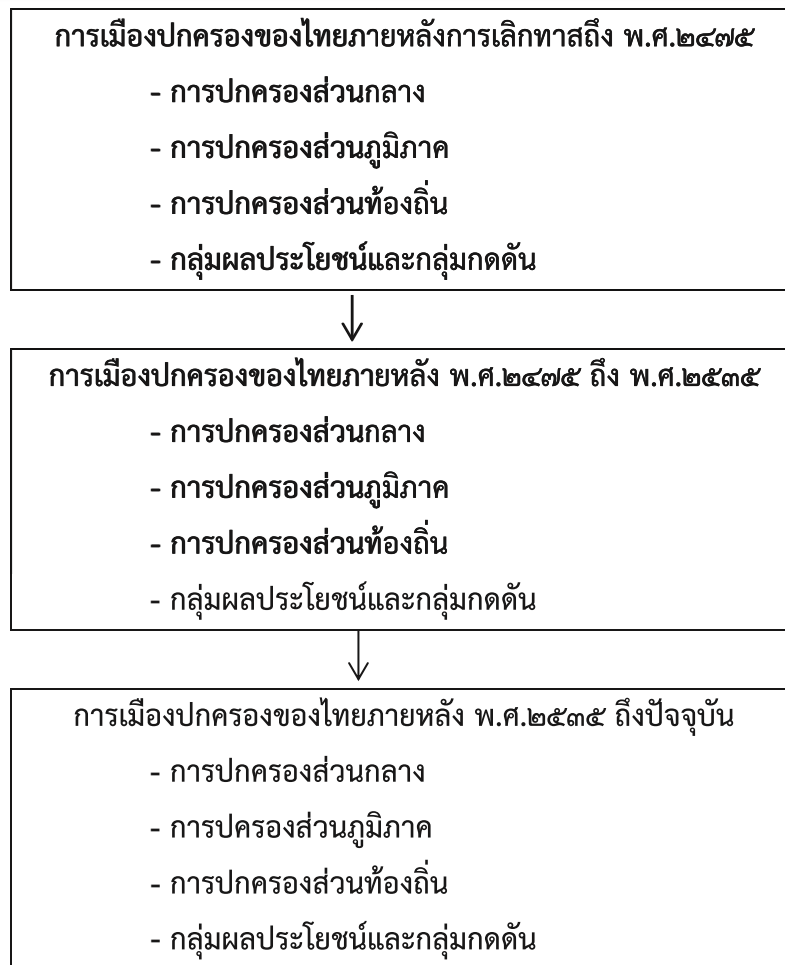
ภาพที่ ๑๓ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเชิงขยาย

๑.๕) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกรอบแนวคิดการวิจัยแบบห่วงเวลาหรือเชิงแนวโน้ม เป็นการศึกษาวិเคราะห์รูปแบบหรือวิธีการที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย โดยมีประเด็นที่มีการศึกษาล้ำๆกัน สามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ศึกษาเหตุประวัติศาสตร์ (A) → ศึกษาเหตุประวัติศาสตร์ (B) → ศึกษาเหตุประวัติศาสตร์ (C)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ ๑๔ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเชิงประวัติศาสตร์

๒.กรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงปริมาณจะมีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิจัยร่วมด้วย มีลักษณะแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรต้น (เหตุ) กับตัวแปรตาม (ผล) ในแบบไม่สมมาตรแบบสมมาตร หรือแบบตอบโต้ ตามที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๗ ซึ่งสามารถเขียนกรอบแนวคิดทางการวิจัยออกมาได้ ๔ ประเภทย่อย ดังต่อไปนี้

๒.๑) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเปรียบเทียบก่อนหลัง เป็นการศึกษากิจกรรมที่ดำเนินการว่ามีส่วนช่วยให้กลุ่มตัวอย่างนั้นมีพัฒนาการที่ดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ โดยผู้วิจัยจะทำการทดสอบก่อน แล้วจึงดำเนินการกิจกรรมการพัฒนา เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้วจึงดำเนินการทดสอบซ้ำอีกครั้ง แล้วนำผลการทดสอบทั้ง ๒ ครั้งมาเปรียบเทียบกันว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งการวิจัยแบบนี้ส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเชิงทดลองเพื่อแก้ไขในบางลักษณะเฉพาะกลุ่มเดียว

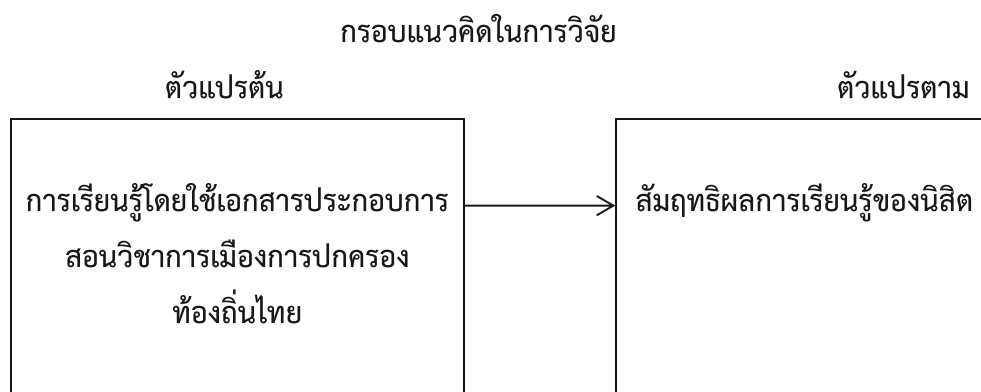
ยกตัวอย่าง ๑

การวิจัยเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้วิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่นของนิสิตสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น”

วัตถุประสงค์การวิจัย : เพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย

สมมติฐานการวิจัย : นิสิตมีสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่นไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย : สถิติวิเคราะห์ Paired-simple t-test

ภาพที่ ๑๕ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเปรียบเทียบก่อนหลัง ๑

ยกตัวอย่าง ๒

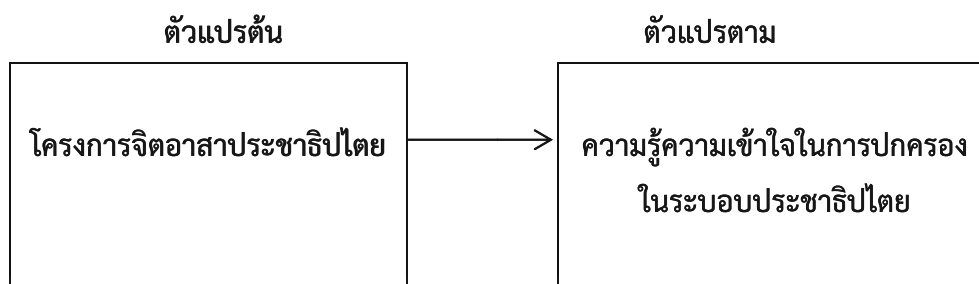
การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยใช้โครงการจิตอาสาประชาธิปไตยของประชาชนในเขตจังหวัดขอนแก่น”

วัตถุประสงค์การวิจัย : เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยใช้โครงการจิตอาสาประชาธิปไตยของประชาชนในเขตจังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย : ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหลังเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย : สถิติวิเคราะห์ Paired-simple t-test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ ๑๖ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเปรียบเทียบก่อนหลัง ๒

๒.๒) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเปรียบเทียบที่ตัวแปรที่อิสระต่อกัน เป็นการศึกษาวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยทำการทดสอบเพียงครั้งเดียว แล้วนำมาแบ่งกลุ่มตัวอย่างนั้นออกเป็นกลุ่มตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลแล้วนำมาเปรียบเทียบกันว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระจะต้องมีระดับการวัดในมาตรานามบัญญัติหรือระดับกลุ่ม(Nominal scale) หรือ ระดับการวัดในมาตราอันดับหรือเรียงลำดับ (Ordinal scale) และตัวแปรตามจะมีระดับการวัดในมาตราอันตรภาค (Interval scale) หรือระดับการวัดในมาตราอัตราส่วน (Ratio scale) ซึ่งการวิจัยแบบนี้ส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในการวิจัยในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ซึ่งจะมีชื่อเรียกในลักษณะต่างๆ กันเช่น การค้นคว้าอิสระ, ภาคนิพนธ์, สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

ยกตัวอย่าง

การวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของมัคคุเทศก์ที่มีต่อการปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน”^๗

วัตถุประสงค์การวิจัย : เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของมัคคุเทศก์ที่มีต่อการปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้รวมต่อเดือนและอายุในการทำงาน

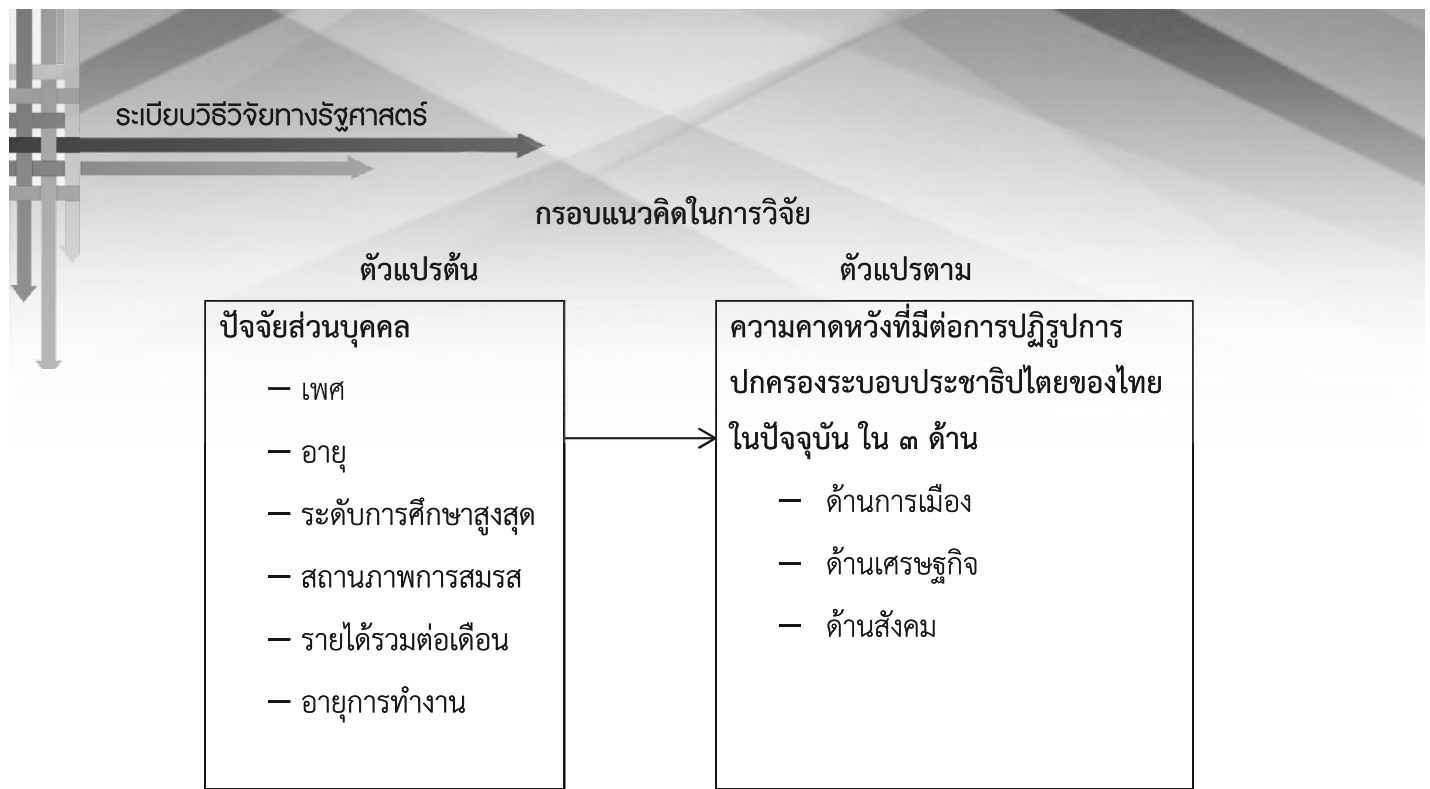
สมมติฐานการวิจัย : มัคคุเทศก์ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้รวมต่อเดือนและอายุในการทำงาน ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน แตกต่างกัน หรือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้รวมต่อเดือนและอายุในการทำงาน ของมัคคุเทศก์ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน^๘

สถิติที่ใช้ในการวิจัย : สถิติวิเคราะห์ Independent sample t-test, One Way ANOVA หรือ Chi-square test^๙

^๗ รักษ์ยาม นามดั่ง, “ความคาดหวังของมัคคุเทศก์ที่มีต่อการปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน” สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑)

^๘ การเขียนสมมติฐานวิจัยนี้ เป็นเพียงการแสดงสมมติฐานในภาพรวม แต่การในการเขียนสมมติฐานการวิจัยในความเป็นจริงจะต้องแยกออกจากกันให้ชัดเจนเป็นข้อๆ

^๙ Independent sample t-test ใช้สำหรับเปรียบเทียบตัวแปรย่อย ๒ กลุ่ม, One Way ANOVA ใช้สำหรับเปรียบเทียบตัวแปรย่อยตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป, Chi-square test ใช้สำหรับเปรียบเทียบตัวแปรย่อยตั้งแต่ ๒ กลุ่มขึ้นไป แต่จะใช้คำว่า มีความสัมพันธ์ แทนคำว่า มีความแตกต่างกัน

ภาพที่ ๑๗ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเปรียบเทียบที่ตัวแปรที่อิสระต่อกัน

๒.๓) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นการ ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม โดยกำหนดลักษณะ ทิศทาง และระดับของความสัมพันธ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยทำการทดสอบเพียงครั้งเดียว โดยตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระจะมีระดับการวัดในมาตราอันตรภาค (Interval scale) หรือระดับการวัดในมาตราอัตราส่วน (Ratio scale) และตัวแปรตามจะมีระดับการวัดในมาตราอันตรภาค (Interval scale) หรือระดับการวัดในมาตราอัตราส่วน (Ratio scale) เช่นเดียวกัน

ยกตัวอย่าง

การวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามหลักธรรมที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลพุทธชินราชจังหวัดพิษณุโลก”^{๑๐}

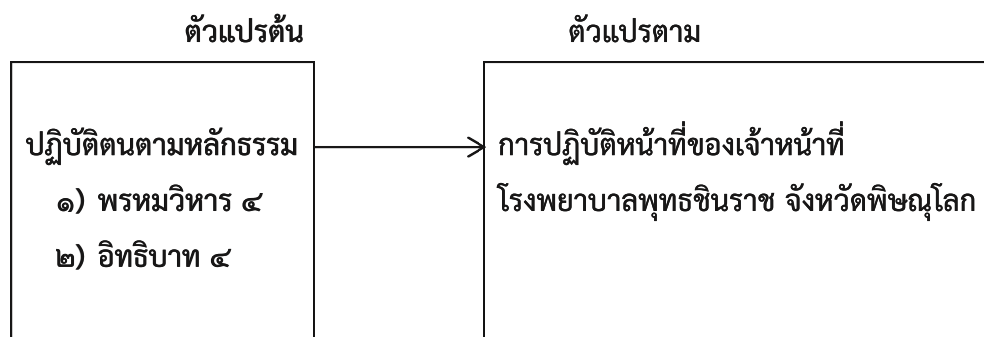
วัตถุประสงค์การวิจัย : เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลพุทธชินราชจังหวัดพิษณุโลก

^{๑๐} จีรพรรณ โปรดบำรุง, “การปฏิบัติตามหลักธรรมที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลพุทธชินราชจังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

สมมติฐานการวิจัย : การปฏิบัติตนตามหลักธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่

สถิติที่ใช้ในการวิจัย : สถิติวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient : Person's r)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ ๑๘ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

๒.๔) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบปัจจัยที่ส่งผล เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อหาสาเหตุของปรากฏการณ์อันเหตุทำให้เกิดผลต่อตัวแปรตาม

ยกตัวอย่าง

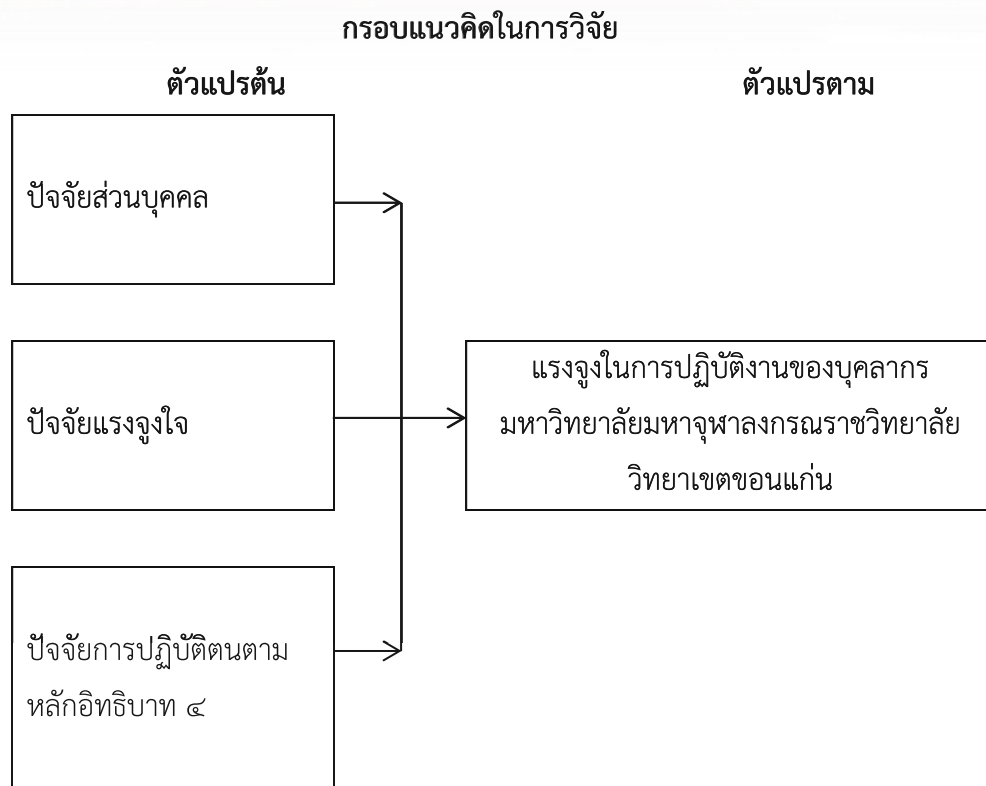
การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น”^{๑๑}

วัตถุประสงค์การวิจัย : เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยการปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท ๔ ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย : ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยการปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท ๔ ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

^{๑๑} ทรงพล โชติกเวชกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย : สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ภาพที่ ๑๙ กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบปัจจัยที่ส่งผล

นอกจากกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงปริมาณตามที่กล่าวมานี้ ยังมีกรอบแนวคิดการวิจัยอื่นๆ อีกมาก ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการวิจัยที่มีความซับซ้อนและอาจจะใช้สถิติการวิจัยขั้นสูงมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งผู้วิจัยจะต้องเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัยให้สอดคล้องกัน

๘.๗ ที่มาของกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (เหตุ) กับตัวแปรตาม (ผล) โดยมีลูกศรเป็นตัวสื่อ แต่ในส่วนของเนื้อหาสาระที่อยู่ในกรอบแต่ละกรอบนั้น ต้องขึ้นอยู่กับหัวข้อวิจัยและประเด็นที่ต้องการศึกษา ที่มาของเนื้อหาสาระที่อยู่ในกรอบนั้นจึงมีความสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากรอบที่เขียนเชื่อมโยงถึงกันซึ่งในที่นี้หมายถึงที่มาของกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้เขียนได้แสดงไว้ ๒ ส่วนตามลำดับ คือ

๘.๗.๑ การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๘.๗.๒ การสรุปค่านิยามศัพท์

๘.๗.๑ การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมชาย วรภิเษมสกุล ได้กล่าวไว้ว่า การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นการศึกษาหรือตรวจสอบทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการวิจัย โดยที่ผู้วิจัยจะดำเนินการสังเคราะห์ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวกับประเด็นที่จะทำวิจัย เพื่อระบุให้เห็นสถานภาพขององค์ความรู้เกี่ยวกับแนวความคิด ระเบียบวิธีการวิจัยสรุปข้อค้นพบในประเด็นที่ใกล้เคียงอย่างเป็นระบบแล้วนำมาพัฒนาประเด็นคำถามหรือกำหนดสมมติฐานในการวิจัยให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ความสำคัญของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่างานวิจัยที่ใกล้เคียงกับเรื่องที่ตนเองจะดำเนินการวิจัยนั้นมีบุคคลใดได้ศึกษาไว้ และผลการวิจัยเป็นอย่างไร ผู้วิจัยได้รับความรู้ที่ชัดเจนยิ่งเกี่ยวกับนิยาม สมมติฐาน ขอบเขตของการวิจัย แนวคิดทฤษฎี เกิดการค้นพบกระบวนการเรียนรู้ วิธีการแก้ปัญหา ได้ทราบความก้าวหน้าของผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เกิดการประเมินความพยายามของตนโดยเปรียบเทียบกับความพยายามของผู้วิจัยอื่นๆ และกำหนดแนวทางในการเขียนรายงานการวิจัย และประเมินประเด็นปัญหาการวิจัย

แหล่งศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ หรือตำรา, รายงานการวิจัย รายงานการศึกษา หรือวิทยานิพนธ์ หรือปริญญาานิพนธ์, บทความงานวิจัย/วิทยานิพนธ์, วารสารทางวิชาการ, สารานุกรม/พจนานุกรม/ศัพท์านุกรม นามานุกรม และพทานุกรม, รายงานประจำปี, คู่มือ, การสืบค้นจากฐานข้อมูล, หนังสือพิมพ์และเอกสารประกอบการประชุม อบรมสัมมนา

เกณฑ์ในการพิจารณาคุณค่าของเอกสาร คือ เอกสารนั้นให้ความรู้ที่ถูกต้องเชื่อถือได้ เป็นความรู้ใหม่ทันต่อเหตุการณ์, มีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัย, มีภาพประกอบ ตาราง กราฟหรือแผนภูมิ ใช้ภาษาเขียนที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ชัดเจน สมเหตุสมผล มีการอ้างอิง ผู้เขียนเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในเรื่อง นั้น ๆ และสำนักพิมพ์ที่พิมพ์เอกสารควรจะเป็นสำนักพิมพ์ที่น่าเชื่อถือได้

ขั้นตอนการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ต้องกำหนดวัตถุประสงค์หรือ ประเด็นของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ทำการค้นหาและคัดเลือก เอกสาร ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการคัดเลือกอย่างละเอียด จดบันทึกข้อมูลจากการศึกษาในแบบจดบันทึกข้อมูลที่ การสังเคราะห์ข้อมูล และเขียน รายงานผลการสังเคราะห์^{๑๒}

ดังนั้น ผู้วิจัยควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เขียนได้กำหนดวิธีการทบทวนไว้ ๒ ส่วน คือ ๑) วิธีการทบทวนเอกสาร และ ๒) วิธีการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑) วิธีการทบทวนเอกสาร

เป็นการสืบค้นย้อนหลังไปว่า ในหัวข้อวิจัยที่จะดำเนินการนี้ มีใครทำ มาแล้วบ้าง โดยดูจากหัวข้อวิจัยเป็นสำคัญ กล่าวคือ เมื่อในหัวข้อวิจัยมีแนวคิดทฤษฎีใด ปรากฏอยู่ ก็ทำการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับเรื่องนั้น เพื่อให้หัวข้อวิจัยกับเอกสารนั้นมีความ สอดคล้องกัน

ยกตัวอย่าง ๑

หัวข้อวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิรูปการเมือง”

สิ่งที่ต้องทบทวน คือ “การคิดเห็น/การปฏิรูป/การเมือง”หมายความว่า การทบทวนเอกสารจะเกิดขึ้นนำมาสร้างเป็นเอกสารบทที่ ๒ ของรายงานการวิจัย ได้ดังนี้

๑. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

๒. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมือง

๒.๑ ด้านการคัดเลือกบุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒.๒ ด้านการถ่วงดุลอำนาจทางการบริหาร

๒.๓ ด้านการถอดถอนออกจากตำแหน่ง

^{๑๒} สมชาย วรกิจเกษมสกุล, อ้างแล้ว.

๒.๔ ด้านพรรคการเมือง^{๑๓}

ยกตัวอย่าง ๒

หัวข้อวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของตำรวจ
จราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น”^{๑๔}

สิ่งที่ต้องทบทวน คือ “การปฏิบัติงาน/หลักธรรมาภิบาล ๔/สถานี
ตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น” นำมาสร้างเป็นเอกสารบทที่ ๒ ของรายงานการวิจัย ได้ดังนี้

๑. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน
๒. หลักธรรมาภิบาล ๔
๓. แนวคิดเกี่ยวกับตำรวจจราจร
๔. บริบทของสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น

หลักวิธีการในการทบทวนเอกสาร

ผู้วิจัยจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการทบทวนเอกสารอย่างยิ่ง เนื่องจากการทบทวนเอกสารเป็นสรุปเอาประเด็นที่สำคัญไปใส่ไว้ในกรอบแนวคิดการวิจัย และในขณะเดียวกัน ประเด็นในกรอบแนวคิดนั้นต้องสามารถอธิบายความหมายออกมาได้ ซึ่งคำอธิบายความหมายนั้น ต้องมาจากการทบทวนเอกสารสรุปเป็นความหมายสุดท้ายที่ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการวิจัยนี้ ซึ่งหลักวิธีการในการทบทวนเอกสาร ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ ๕ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑) รวบรวม ผู้วิจัยจะต้องรวบรวมเอกสาร คือ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนถึงข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการวิจัยซึ่งเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยที่ผู้วิจัยดำเนินการอยู่ จากแหล่งข้อมูลการวิจัยต่างๆ นำมารวมให้อยู่ในงานวิจัยของตนเอง

^{๑๓} สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ, สารสังเขปประเด็นปฏิรูปประเทศไทยด้านการเมือง, (กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๗), หน้า ก - ข.

^{๑๔} เรต้า จันทร์เหลือง, ร.ต.ต. “การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของตำรวจจราจร สถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

๒) เรียบเรียง เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารมาเรียบเรียงแล้ว ผู้วิจัยต้องทำการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้มานั้นให้มีความสอดคล้องสละสลวย จัดลำดับข้อมูลให้สอดคล้องกับประเด็นที่ตนเองวิจัย

๓) อ้างอิง เมื่อผู้วิจัยได้นำเอกสารที่รวบรวมมาได้นำมาเรียบเรียงเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยต้องให้ความสำคัญกับการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อมูล โดยเขียนในรูปของการอ้างอิงทั้งในลักษณะนามปี เช่น (บุญทัน ดอกไธสง, ๒๕๕๗ : ๒๐) หรือในลักษณะฟุตโน้ต เช่น^๒ (ท้ายหน้า)^๒ มนัส สุวรรณ, ระเบียบวิธีวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์ ๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒) หน้า ๔๐. ซึ่งการอ้างอิงนี้ ถือว่าเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัย และเป็นการให้เกียรติแก่ผู้เขียนที่ได้รังสรรค์ผลงานวิชาการที่มีค่าไว้ให้ผู้วิจัยได้ค้นคว้า

๔) ทบทวน เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวม เรียบเรียง และอ้างอิงเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยต้องอ่านทบทวนข้อมูลตนเองได้รวบรวมและเรียบเรียงไว้แล้ว นำมาเขียนเป็นข้อสรุปตามแนวคิดของตนเอง หรือ ผู้วิจัยอาจใช้แนวคิดของนักวิชาการท่านใดท่านหนึ่งมาเป็นบทสรุปของตนเองก็ได้

๕) สรุป เป็นบทสุดท้ายที่ผู้วิจัย ได้จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อสรุปดังกล่าวผู้วิจัยอาจรวบรวมเชิงบูรณาการจากแนวคิดของนักวิชาการหลายๆ ท่านประมวลมาเป็นคำพูดของตนเองในการวิจัย หรือผู้วิจัยอาจใช้แนวคิดของนักวิชาการท่านใดท่านหนึ่งมาเป็นบทสรุปของตนเองก็ได้ตามที่กล่าวแล้ว

๒) วิธีการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หมายถึง งานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว และเป็นงานวิจัยที่มีประเด็นต่างๆ ตรงกันกับประเด็นที่เราต้องการวิจัยหรือมีเนื้อหาสาระใกล้เคียงกัน งานวิจัยเหล่านี้อาจจะไม่จำเป็นต้องอยู่ในสาขาวิชาที่เรา กำลังวิจัยอยู่ แต่มีสาระหรือตัวแปรบางตัวตรงกับเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการวิจัยก็สามารถนำมาวิจัยได้ และข้อควรระวังคือ การเลือกผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยควรให้ความสนใจในเรื่องที่ประเด็นหรือตัวแปรของผลการวิจัยนั้นว่ามีความสำคัญและสัมพันธ์กับปรากฏการณ์หรือประเด็นที่เราต้องการวิจัย และเพื่อไม่ให้มองข้ามตัวแปรบางตัวที่ผู้อื่นพบแล้วว่ามีความสำคัญ จึงควรที่จะมีการทบทวนผลการวิจัยต่างๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะหากทบทวนไม่เพียงพออาจจะทำให้การนำตัวแปรมารวมอยู่ในกรอบแนวคิดไม่ครบถ้วนสมบูรณ์อย่างที่ตั้งไว้ได้^{๓๕}

^{๓๕} วิเชียร ประเสริฐ และบัณฑิต บุญสนอง, อ้างแล้ว, หน้า ๒๙.

ดังนั้น ในการทบทวนงานวิจัย จึงมีความสำคัญมากส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยจะต้องนำตัวแปรที่ทบทวนจากงานวิจัยนั้นไปใส่ไว้ในกรอบแนวคิดการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรอบแนวคิดการวิจัยในส่วนของตัวแปรต้น ผู้วิจัยต้องทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่า มีผู้วิจัยท่านใดได้ทำการวิจัยมาแล้ว และมีตัวแปรใดบ้างที่ได้รับการพิสูจน์ไว้แล้วว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ หากพบว่า มีการพิสูจน์แล้วว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ผู้วิจัยจึงจะมีสิทธิ์ที่จะนำตัวแปรตัวนั้นมาใส่ไว้ในกรอบแนวคิดการวิจัย โดยดูจากบทคัดย่อการวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ **วิธีการที่ ๑** เช่น

หัวข้อวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรมของนายกรัฐมนตรี”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระวรารุณ มหาวโร (ถาวร) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด **ผลการวิจัยพบว่า**

๑. การปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๓$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าการปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของประชาชน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ คือ ด้านอิทธิบาท ($\bar{X} = ๓.๐๖$) ด้านอิทธิธนะ ($\bar{X} = ๓.๐๕$) ด้านมัทวะ ($\bar{X} = ๓.๐๒$) ด้านอภิกะ ($\bar{X} = ๓.๐๒$) ด้านขันติ ($\bar{X} = ๓.๐๑$) ด้านอาชวะ ($\bar{X} = ๒.๙๓$) ด้านตปะ ($\bar{X} = ๒.๙๑$) ด้านปริจาคะ ($\bar{X} = ๒.๘๙$) ด้านทาน ($\bar{X} = ๒.๘๘$) ด้านศีล ($\bar{X} = ๒.๘๗$) ตามลำดับ

๒. ประชาชนที่มี **สถานภาพ** ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลเขาวง อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๖}

โอกาส นามแสง ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ คือ ด้านอิริยวัตร ($\bar{X} = 3.94$) ด้านทาน ($\bar{X} = 3.93$) ด้านปริจาคะ ($\bar{X} = 3.88$) ด้านอาชชวะ ($\bar{X} = 3.88$) ด้านตบะ ($\bar{X} = 3.88$) ด้านอักโกธะ ($\bar{X} = 3.88$) ด้านขันติ ($\bar{X} = 3.88$) ด้านอวิหิงสา ($\bar{X} = 3.87$) ด้านมัททวะ ($\bar{X} = 3.83$) ด้านศีล ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

๒. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรม แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๗}

สามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ คือ

ตัวแปรต้น

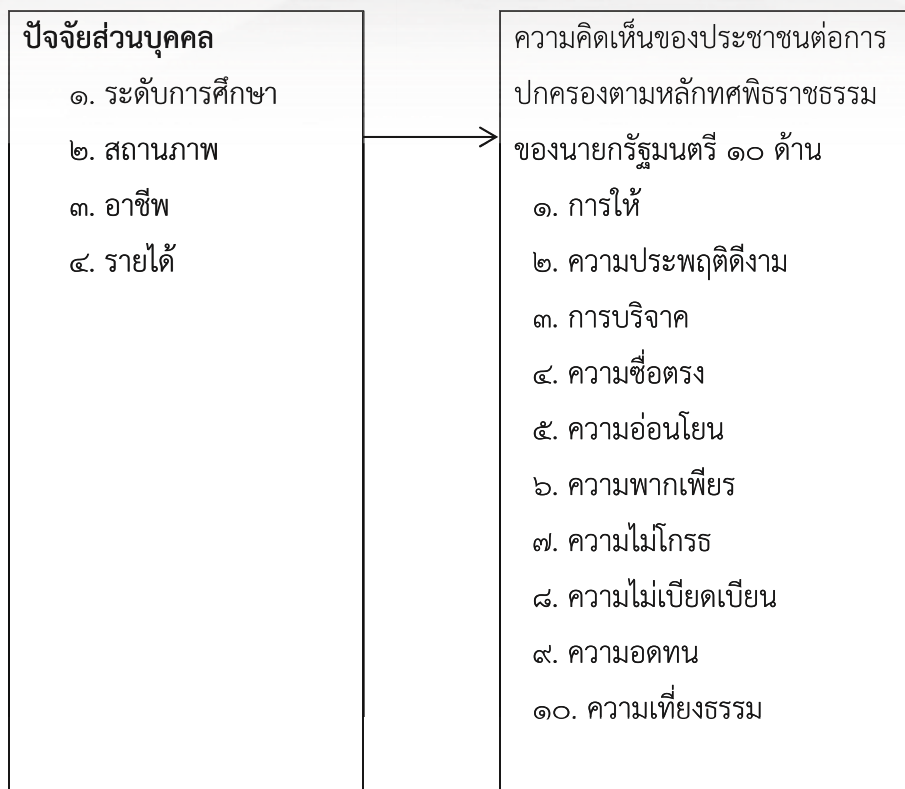
ตัวแปรตาม

^{๑๖} พระวรราชูฒิ มหาวโร (ถาวะโร), “การปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

^{๑๗} โอกาส นามแสง, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

(Independent Variables)

(Dependent Variables)

ภาพที่ ๒๐ ตัวอย่างกรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อสังเกต จากตัวอย่างกรอบแนวคิดในการวิจัย จะพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล จะมีเพียงแค่ ๔ ข้อ คือ ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ และรายได้ เท่านั้น เนื่องจากตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง ๔ ข้อนี้ จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ เรื่อง แล้วพบว่า เป็นตัวแปรที่มีการพิสูจน์แล้วว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงสามารถนำมาใส่ในกรอบแนวคิดการวิจัยได้

วิธีการที่ ๒ นอกจากวิธีการดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยสามารถทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายๆงานวิจัยแล้วนำมาสังเคราะห์งานวิจัยแล้วทำการเลือกตัวแปรที่มีการพิสูจน์และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้มากที่สุดนำมาเป็นตัวแปรที่ใช้ในกรอบแนวคิดในการวิจัยก็ได้ เช่น

หัวข้อวิจัยเรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์”^{๑๘}

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตาม
ทัศนะของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวน ๒๐ คน แล้วนำมาสังเคราะห์
องค์ประกอบ ดังตาราง

ตารางที่ ๔ การสังเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็ก

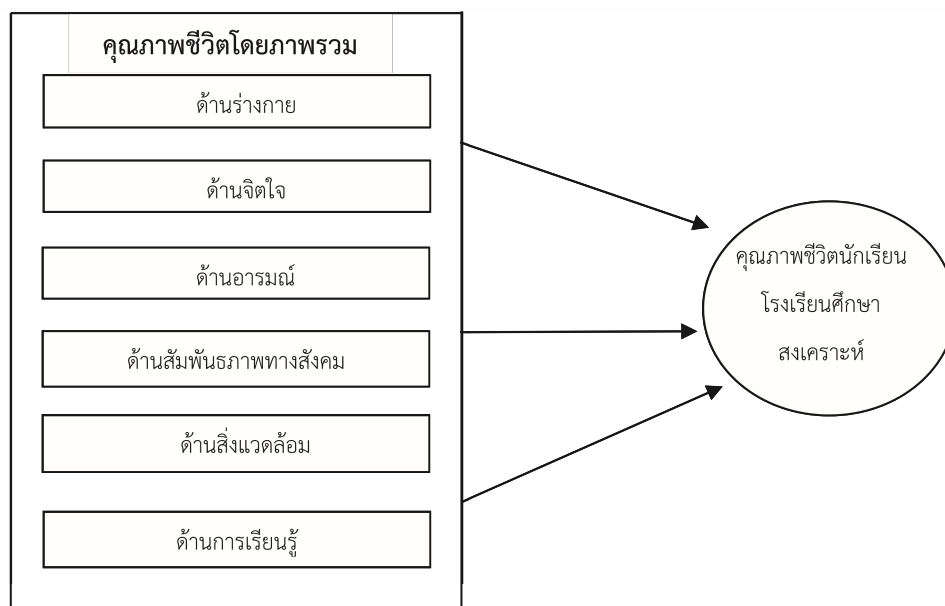
ที่	องค์ประกอบ	นักวิชาการคนที่																				ความถี่
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖	๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	
๑	ด้านร่างกาย / สุขภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๒๐
๒	ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	✓	✓	✓	✓	✓				✓		✓	✓		✓				✓	✓	✓	๑๓
๓	ด้านสิ่งแวดล้อม	✓	✓						✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	๑๓
๔	ด้านการเรียนรู้/การศึกษา		✓				✓	✓	✓		✓		✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	๑๒
๕	ด้านจิตใจ	✓	✓					✓					✓	✓	✓				✓	✓	✓	๙
๖	ด้านอารมณ์			✓	✓	✓	✓			✓		✓		✓					✓		✓	๙
๗	ด้านจิตวิญญาณ			✓	✓	✓	✓			✓		✓										๖
๘	ด้านพฤติกรรม							✓	✓		✓					✓						๔
๙	ด้านวัตถุ							✓	✓		✓											๓
๑๐	ด้านความรู้			✓	✓	✓																๓
๑๑	ด้านคุณภาพความเป็นอยู่ในโรงเรียน								✓		✓						✓					๓

จากตารางที่ ๔ จะเห็นว่าองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งตามแนวคิดเชิงทฤษฎี (theoretical framework) ที่ได้จากการสังเคราะห์มี ๑๑ องค์ประกอบ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์พิจารณาองค์ประกอบที่มีความถี่สูง (มีความถี่ตั้งแต่ ๙ ขึ้นไป) ได้องค์ประกอบที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual

^{๑๘} รัตนาภรณ์ สมบูรณ์, “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์” โครงร่างวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก, (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน) [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.mbuisc.ac.th, [๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗].

framework) ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการเรียนรู้

จึงนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๒๑ กรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์

๔.๗.๒ การสรุปคำนิยามศัพท์

ตามหลักวิธีการในการทบทวนเอกสาร ผู้วิจัยจะต้องอธิบายความหมายของคำที่อยู่ในกรอบแนวคิดการวิจัยได้โดยต้องมาจากการรวบรวม, เรียบเรียง, อ้างอิง, ทบทวน และสรุปเป็นความหมายสุดท้ายที่ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการวิจัยนั้น ซึ่งคำสรุปเป็นความหมายสุดท้ายนั้น ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้เป็นคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยนั้น

คำว่า “คำนิยามศัพท์” หมายถึง คำศัพท์ที่ต้องการคำอธิบาย และสื่อความหมายระหว่างผู้ทำวิจัยและผู้อ่านให้มีความหมายตรงกัน โดยเฉพาะคำที่มีความหมายหลากหลายปกติแล้วนิยามศัพท์จะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ การใช้นิยามเชิงแนวความคิด (Conceptual Definition) และการให้นิยามเชิงหน้าที่เฉพาะ (Functional Definition) โดยการให้นิยามเชิงแนวความคิด เป็นการให้ความหมายของคำศัพท์เกี่ยวกับแนวความคิดเชิงวิชาการ ส่วนการให้นิยามศัพท์เชิงหน้าที่เฉพาะ เป็นการให้ความหมายของคำศัพท์

เกี่ยวกับวิธีการที่จะเสนอแนวความคิดไปใช้ในเรื่องราวเฉพาะในรายวิชา ซึ่งการให้ความหมายของคำศัพท์ในเชิงปฏิบัติการ^{๑๔}

ดังนั้น เมื่อคำนิยามศัพท์จึงไม่ได้เกิดขึ้นมาเองตามลำพัง หรือตามที่คุณวิจัยจะนึกขึ้นมาเอง แต่คำนิยามศัพท์ต้องมีฐานมาจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น

ยกตัวอย่าง เช่น

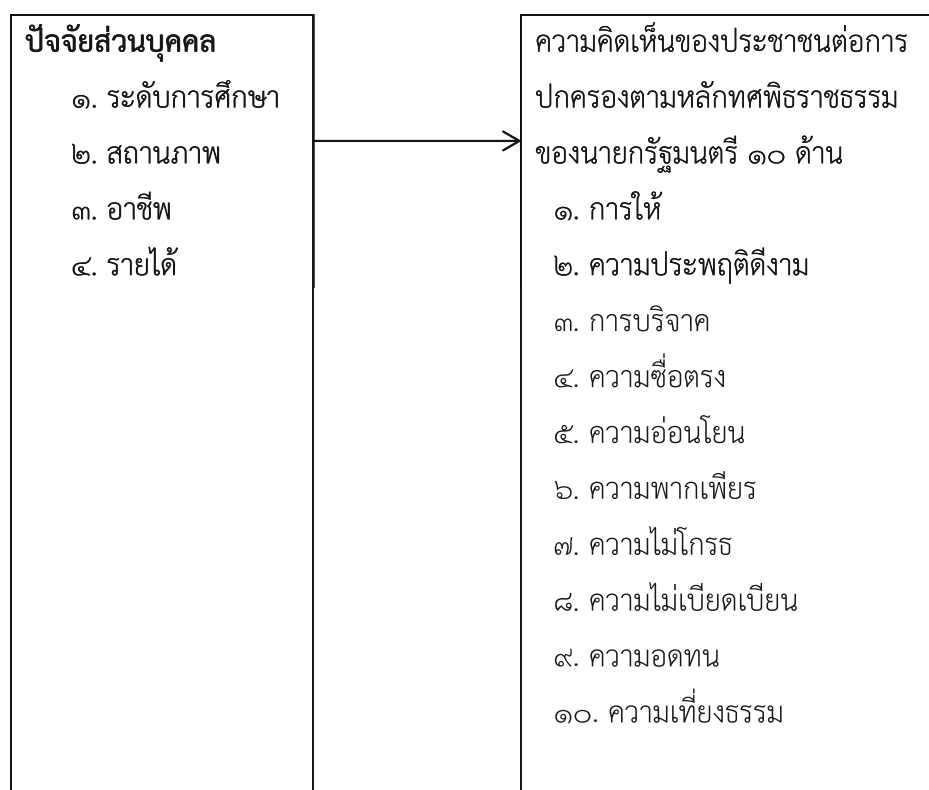
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

(Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

ภาพที่ ๒๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๑๔} นงลักษณ์ วิรัชชัย, สานักการวิจัย ฝ่ายวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕, ๒๕๓๗, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~jaimorn/re7.htm> [สืบค้น ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗].

คำนิยามศัพท์

๑. **ความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึก ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐาน มาจาก ความรู้ ภูมิหลัง และสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมรอบข้าง เป็นตัวแปรในการแสดงออก ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกที่มีระยะการคงอยู่ที่สูง เพราะเป็นการแสดงออกที่มาจากอารมณ์ โดยไม่อิงอาศัยหลักฐานยืนยันใดๆ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ง่ายและสลายไปง่าย และความคิดเห็นก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้

๒. **การปกครอง** หมายถึง การกำกับ ควบคุม ปกป้อง และคุ้มครอง บุคคลให้ดำเนินการไปตามแนวนโยบายหรือแนวปฏิบัติที่ผู้มีอำนาจได้กำหนดเอาไว้ ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานแห่งความถูกต้อง ขอบธรรม และยอมรับของทุกฝ่าย

๓. **หลักทศพิธราชธรรม** หมายถึง ธรรมของนักปกครอง ถ้าบุคคลใดสามารถนำเอาไปใช้ได้ครบทุกข้อ หรือว่าข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งส่วนรวมและส่วนของแต่ละบุคคล และ ยังเป็นธรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนดีทั้งของชาติและคนดีของสังคมอีกด้วย หลักธรรมที่ใช้ในการปกครองประกอบด้วยหลักธรรม ๑๐ ประการ ได้แก่

๓.๑ **การให้ (ทาน)** หมายถึง มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปัน กล่าวคือ ผู้ปกครองจะต้องไม่มีความละโมภติดยึดในทรัพย์สมบัติ ควรสละทรัพย์สมบัตินั้นๆ เพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน

๓.๒ **ความประพฤติดีงาม (ศีล)** หมายถึง มีศีลธรรมสูงส่ง ผู้ปกครองจะต้องไม่ทำลายสิ่งมีชีวิต ไม่หลอกลวง ไม่ลักขโมย ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่กล่าวเท็จ และไม่ดื่มเครื่องดองของเมา คืออย่างน้อยต้องรักษาศีล ๕ ข้อ ของคฤหัสถ์ให้ได้

๓.๓ **การบริจาคน (บริจาค)** หมายถึง มีการเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ได้แก่ ผู้ปกครองจะต้องเตรียมตัวสละความสุขสำราญส่วนตัว ทั้งชื่อเสียง เกียรติยศ และแม้แต่ชีวิตของตน เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน

๓.๔ **ความซื่อตรง (อาชชนะ)** หมายถึง มีความซื่อตรง ทรงสัตย์ ผู้ปกครองจะต้องไม่กลัวหรือถือฝักถือฝ่าย ในเวลาปฏิบัติหน้าที่ที่มีความจริงใจในความตั้งใจ และไม่หลอกลวงสาธารณชน

๓.๕ **ความอ่อนโยน (มัททวะ)** หมายถึง มีความกรุณาหรืออ่อนโยน มีอัธยาศัยนุ่มนวลละมุนละไม

๓.๖ **ความพากเพียร (ตปะ)** หมายถึง มีนิสัยเคร่งครัดจะต้องดำเนินชีวิตเรียบง่าย ไม่หมกมุ่นอยู่ในชีวิต ฟุ่มเฟือย ระวังยับยั้งชั่งใจได้

๓.๗ **ความไม่โกรธ (อักโธระ)** หมายถึง มีความปลอดพ้นจากโกรธ พยาบาท จอจเวร เป็นผู้ไม่มีความรู้สึกขุ่นเคืองต่อใครๆ

๓.๘ **ความไม่เบียดเบียน (อหิงสา)** หมายถึง ไม่เบียดเบียนใคร ซึ่งไม่เพียงแต่การไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อนเท่านั้นแต่ยังหมายถึง การพยายามส่งเสริมสันติภาพด้วยการงดเว้นและป้องกันสงครามรวมทั้งทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงและการทำลายล้างชีวิต

๓.๙ **ความอดทน (ขันติ)** หมายถึง มีความอดทน อดกลั้น ช่มใจ เข้าใจผู้อื่น สามารถอดทนต่องานหนักความตรากตรำ และคำเสียดสีลากถางโดยไม่เกิดอารมณ์เสีย

๓.๑๐ **ความเที่ยงธรรม (อวิโรธนะ)** หมายถึง ไม่เป็นปฏิปักษ์ ไม่ขัดขวาง กล่าวคือ ไม่ขัดต่อเจตจำนงของประชาชนไม่ขัดขวางมาตรการใดๆ อันจะเอื้ออำนวยต่อสวัสดิภาพของประชาชน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ปกครองประเทศโดยสมัคสมานน้ำใจกับประชาชน

๔. **ประชาชน** หมายถึง ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นๆ

จากตัวอย่างดังกล่าว จะเห็นได้ว่า คำนิยามศัพท์ เป็นการอธิบายความหมายของคำที่อยู่ในกรอบแนวคิดการวิจัย และคำนิยามศัพท์นี้มีที่มาจากคำสรุปของการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือว่าได้มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะคำนิยามศัพท์นี้จะถูกพัฒนานำไปใช้เป็นกระพริบคำถามของเครื่องมือในการวิจัย อันจะกล่าวในบทต่อไป

๘.๘ ประโยชน์ของกรอบแนวคิดการวิจัย

การสร้างกรอบแนวคิดที่ชัดเจน จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยและผู้ที่อ่านงานวิจัย ดังนี้

- ๑) สามารถเข้าใจแนวคิดสำคัญที่แสดงถึงแก่นของปัญหาการศึกษาในระยะเวลาอันสั้น
- ๒) เป็นตัวชี้้นำทำให้ผู้วิจัยเกิดความมั่นใจว่างานวิจัยเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้อง

กับวัตถุประสงค์

- ๓) สร้างความชัดเจนในงานวิจัยว่าจะสามารถตอบคำถามที่ศึกษาได้

๔) เป็นแนวทางในการกำหนดความหมายตัวแปร การสร้างเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

- ๕) สามารถเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดกรอบทิศทางการทำวิจัยได้เหมาะสม ถูกต้อง โดยเฉพาะวิเคราะห์ข้อมูล^{๒๐}

๘.๙ ข้อบกพร่องในการกำหนดกรอบแนวความคิดของผู้วิจัย

ที่มักจะมีดังนี้

- ๑) กำหนดความหมายของแนวความคิดในเชิงปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนและขาดความเชื่อมโยงระหว่างนิยามเชิงทฤษฎีกับนิยามเชิงปฏิบัติ

- ๒) กำหนดจากการศึกษาทฤษฎี หรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เพียงพอ

- ๓) กำหนดอย่างไม่รอบคอบในการพิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่อาจจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรที่มุ่งศึกษา หรือไม่ได้นำตัวแปรที่สำคัญมากำหนดเป็นตัวแปรที่มุ่งศึกษา

- ๔) กำหนดโดยใช้สามัญสำนึก/ประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ไม่มีการอ้างอิงเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์^{๒๑}

^{๒๐} พัทธรา สีนลอยมา, รศ.พ.ต.อ.(หญิง)ดร. อ่างแล้ว, หน้า ๖.

^{๒๑} สมชาย วรภิเษมสกุล, ผศ.ดร. อ่างแล้ว,

๘.๑๐ สรุปท้ายบท

กรอบแนวคิดการวิจัย หมายถึง กรอบแนวทางสำหรับนักวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย โดยแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรต้น (เหตุ) กับตัวแปรตาม (ผล) ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับหัวข้อ และขอบเขตในการวิจัยด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัยมีลักษณะเป็น เป็นผลสรุปจากการศึกษาทฤษฎีและผลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษา ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทำการประมวลความคิดรวบยอดของงานวิจัย โดยแสดงเป็นกรอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัยมีความสำคัญคือ ๑) เป็นกรอบมโนทัศน์ของนักวิจัยที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการทำการวิจัย ๒) เป็นแผนที่ที่จะทำให้ผู้วิจัยเดินตามทางที่กำหนดไว้ซึ่งขึ้นอยู่กับปัญหาหรือคำถามการวิจัย และ ๓) เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย อาจทำได้หลายวิธี โดย ๑) การเขียนบรรยาย ๒) การเขียนแบบจำลองหรือสัญลักษณ์และสมการ ๓) การเขียนแผนภาพ ๔) การเขียนแบบผสมผสาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย มี ๒ ประเภทใหญ่ คือ ๑) กรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมี ๕ ประเภทย่อย ได้แก่ ๑.๑) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบศึกษาเชิงเปรียบเทียบ ๑.๒) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบศึกษาเชิงวิเคราะห์ ๑.๓) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบห้วงเวลาหรือเชิงแนวโน้ม ๑.๔) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเชิงขยาย และ ๑.๕) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเชิงประวัติศาสตร์ ๒) กรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมี ๔ ประเภทย่อย ได้แก่ ๒.๑) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเปรียบเทียบก่อนหลัง ๒.๒) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบเปรียบเทียบที่ตัวแปรที่อิสระต่อกัน ๒.๓) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ๒.๔) กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบปัจจัยที่ส่งผล

กรอบแนวคิดการวิจัย เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (เหตุ) กับตัวแปรตาม (ผล) โดยมีลูกศรเป็นตัวสื่อ ซึ่งหมายถึงที่มาของกรอบแนวคิดการวิจัย มี ๒ ส่วนคือ

๑) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีวิธีการทบทวนไว้ ๒ ส่วน คือ ๑) วิธีการทบทวนเอกสาร โดยใช้หลักวิธีการในการทบทวนเอกสาร ๕ ขั้นตอน คือ รวบรวม เรียบเรียง อ้างอิง ทบทวน และ สรุป ๒) วิธีการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการ

นํางานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว และเป็นงานวิจัยที่มีประเด็นต่างๆ ตรงกันกับประเด็นที่เราต้องการวิจัยหรือมีเนื้อหาสาระใกล้เคียงกัน เพื่อค้นหาตัวแปรต้นนำมาใช้ในกรอบแนวคิดการวิจัย

๒) การสรุปคํานิยามศัพท์ ความหมายของคำที่อยู่ในกรอบแนวคิดการวิจัย ต้องมาจากการรวบรวม, เรียบเรียง, อ้างอิง, ทบทวน และสรุป คำสรุปที่เป็นความหมายสุดท้ายนั้น ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้เป็นคํานิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ประโยชน์ของกรอบแนวคิดการวิจัย คือ ๑) ทำให้เข้าใจแนวคิดสำคัญในระยะเวลาอันสั้น ๒) เป็นตัวชี้แนะทำให้ผู้วิจัยเกิดความมั่นใจในการวิจัย ๓) สร้างความชัดเจนในงานวิจัย ๔) เป็นแนวทางในการกำหนดความหมายตัวแปร การสร้างเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และ ๕) สามารถเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดกรอบทิศทางการทำวิจัยได้เหมาะสม ถูกต้อง โดยเฉพาะวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อบกพร่องในการกำหนดกรอบแนวคิด คือ ๑) กำหนดความหมายของแนวคิดในเชิงปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนและขาดความเชื่อมโยง ๒) กำหนดจากการศึกษาทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เพียงพอ ๓) ไม่รอบคอบในการพิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่อาจจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรที่มุ่งศึกษา หรือไม่ได้นำตัวแปรที่สำคัญมากำหนดเป็นตัวแปรที่มุ่งศึกษา และ ๔) กำหนดโดยใช้สามัญสำนึก/ประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ไม่มีการอ้างอิงเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์

คำถามท้ายบท

๑. จงอธิบายลักษณะของกรอบแนวคิดการวิจัย ?
๒. หัวข้อการวิจัยว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี” ควรมีการทบทวนเอกสารเรื่องใดบ้าง?
๓. หัวข้อการวิจัยว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี” สามารถเขียนกรอบแนวคิดได้อย่างไร?
๔. จงอธิบายหลักวิธีการในการทบทวนเอกสาร ๕ ขั้นตอน คือ รวบรวม เรียบเรียง อ้างอิง ทบทวน และ สรุป มาพอเข้าใจ
๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย สร้างประโยชน์ให้แก่ผู้วิจัยอย่างไรบ้าง? อธิบาย